



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Compendium Totius Tractatus De S. Matrimonij  
Sacramento R. P. Thomæ Sanches E Soc. Iesv**

**Sánchez, Tomás**

**Coloniæ Agrippinæ, 1624**

7. Causa.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-41559**

Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato; & quando non competit Episcopo via ordinaria, *lib. 8. disp. 2. num. 10.*

*Cardinalis.*

1. Ut coniugatus fiat Cardinalis, solum requiritur sumere ordines sacros sine ingressu religionis vxoris, licet ille non creetur Episcopus, *lib. 7. disp. 4. nu. 4.*

*Catechismus.*

1. Catechismus est instructio fidei, quæ fit ante ianuam Ecclesiæ super baptizando, diciturq; sic à catechizo, quod est instruo. Et antèto iure antiquo contrahebatur ex illo impedimentum impediens per professionem fidei nomine infantis factam, & extendebatur ad personas & gradus, ad quas cognatio ex baptismo orta, siue sit, vel esset ante baptismum, siue post, siue simul, & non oriebatur ex exorcismo: quod impedimentum impediens est omnino sublatum per Conc. Trid. *sess. 24. de matrimonio, c. 2. l. 7. disp. 10. à nu. 1. usque ad 12.*

*Causa.*

1. Causa iusta dispensandi in denunciationibus, non solum est suspicio malitiosi impedimenti, sed sunt multæ aliæ arbitrio ordinarij. 1. Est contrahentiū pudor, aut verecundia orta ex disparitate nobilitatis, ætatis, vel diuitiarum, vel quando ambo sunt senes, 2. Quando est infamia concubinarij existimati diu coniugati, 3. Si sint magnates, licet non sit timor impedimenti. 4. Appropinquitas temporis, quo



quo benedictiones interdicuntur, & est periculum consummandi matrimonium ante illas, vel fornicationis ante contractum matrimonium. 5. Quando prius matrimonium contractum publicè, reperitur nullum ob aliquod impedimentum occultum. 6. Consanguinei impediunt iniuste; & pater dicitur iniuste impedire, quando dolo, vi, vel falsitate, vel calumnijs impedit. Secus, quando cum precibus. Idem dicendum, si parentes impediunt ratione consummandi patrimonij, & debent iudices esse intenti in capienda informatione malitiosi impedimenti, si testes deponant de auditu, & læpè datâ operâ coram testibus contradicunt aliqui cum minis ad fingendum iustâ causam. Vnde inquirendum est de contradictionis causa, & videndum, an sit verisimilis, & iusta, ob disparitatem; & an sit timor, iniustis modis fore, vt impediatur matrimonium, attendita personarum conditione, vt minis, fraudibus. 7. Est, quando parentes, vel tutor volunt, vt virgo indigno nubat. 8. Quando expedit valde coniugium, & timetur impediri. Idem si virgo deflorata sit, & existat periculum in mora, vel quando est infamata, cum non esset virgo, vel quando est periculum resiliendi à fide data. 9. Est repentinus casus contrahendi matrimonium, vt si duo essent plectendi, quia concubinarij. 10. Est periculum animæ, vt meretrix, vel concubinarij volentes contrahere. 11. Est vitatio scādali statim inito matrimonio.



rimonio. 12. Est quando duo volūt in articulo mortis contrahere ad legitimandam prolem. Idem, non existente sobole, vt transitus sit securior; & antequam dispenset Ordinarius, debet informari, an aliqua impedimenta sint inter contrahentes, *lib. 3. disp. 9. à num. 10. vsque ad 20.*

2 *Causæ desideratæ in voti ordinis sacri, aut professionis dispensatione, sunt pax totius regni, eiusve ad fidem conuersionis, & quæcunque vrgentissima valde boni communis. Et non sufficit bonum priuatum ipsius vouētis. lib. 8. disp. 8. nu. 2, 3. & 8.*

3 *Causa iusta dispensandi in impedimentis dirimentibus, satis est, vt referatur ad bonum commune indirectè; & quando in Conc. Trident. sess. 24. cap. 5. de matrimonio statuitur, ne in secundo gradu consanguinitatis dispensetur, nisi inter magnos Principes, nomine illorum intelliguntur soli domini titulares; & decretum non procedit in publica honestate, etiam in primo gradu, nec in quocūque gradu affinitatis fornicariæ? Papa verò ex benignitate solet dispensare cum personis inferioris notæ, licet non adsit nisi tantum bonum priuatum, & huiusmodi causæ sunt. 1. Matrimonium iam initum cum ignorantia rigoris prohibitionis *Trident.* 2. Proles iam habita. 3. Diuturnitas matrimonij malè contracti. 4. Scandalum in separatione oriturum. Vltima, clementia Pontificis, cum puella pauper sit,*

C

per sit,



per sit, velitque patruelis ipsam ducere, ac honestè dotare. Et licitè dispēatur facilius cum diuitibus & potentibus, & allegata nobilitas intelligitur ex parte patris tantum; & quando allegatur, quòd contrahentes sūnt principales, vel ex principalioribus, intelliguntur viri potentes, & valdè diuites. Item causa vrgentior requiritur in dispensatione gradus consanguinitatis, quam affinitatis. Idem dicendum de linea recta respectu transuersæ, & de cognatione spiritali respectu carnalis, *lib. 8. disp. 19. à nu. 1. vsque ad 7.*

4 Causæ communiter assignatæ sunt hæc.  
 1. Est extinctio magnæ litis, euitatio scandali inter cognatos, & obuiatio alicuius magni delicti. 2. Est non reperiri æquale coniugium ob angustiam loci, vel ob magnam sobolem, quæ verificatur, licet in locis circūvicinis reperiat, & nō solum verificatur ratione generis æqualitatis, sed etiā morū, ætatis, & filiorū, vel ingenij, *lib. 8. disp. 19. à num. 8. vsque ad 15.*  
 5. 3. Causa est defectus dotis competentis ad nubendum æquali, *ibid. nu. 16.* An verò sit causa iusta dispensandi, quando dos fœminæ est sufficiens ad nubendum sibi æquali, at minus sufficiens respectu viri eam ducere volentis? negat Doctor, Item nec augmentum dotis, & patrimonium mulieris habentis dotem cōpetentem, *ibid. nu. 17. & 18.* Causa tamen est iusta, quando cognati in tertio gradu, sub cōditione matrimonij inter se incundi instituti sunt



sunt hæredes, quando hæreditas est opulenta; secus si sit parvi momenti. Idem dicendum, si patrimonium fœminæ litibus implicatum est, & mulier destituta est homine, qui litem tanquam propriam gerat, & consanguineus est valdè necessarius ratione peritiæ litis, vel alia de causa, *nu.* 19. & 20. Fœmina non censetur pauper, & dote carens, nil possidens, quando pater est diues. Secus si careat iure succedendi. Vel quando legitima ad dotem non sufficit, licèt melioretur a patre præ alijs filijs, quod est maximè verum in Regno Castellæ. Vel quando frater, vel alius quicumque vult eam dotare nullo præcedente pacto; secus, si præcedat pactum dotandi cum conditione nubendi consanguineo, *nu.* 21. 22. 23. & 24. Dicitur verò pauper, & carens dote, si parentes nequeunt, aut non possunt dare competentem dotem, & indiget illa ad ducendam vitam honestam, *nu.* 25. Non censetur verò dote carens competenti, quando renunciauit bonis animo, ut titulo paupertatis impetraret dispensationem ad nubendum consanguineo; secus si non eo animo, *num.* 26. Et mulier potest renunciare legato, vel hæreditati, ut dispensatio effectu non defrauderetur, si renunciatio fiat ante acceptionem tacitam, vel expressam, ne valor dispensationis cesset, siue sit, antequàm mittat Romam, siue post dispensationem Pontificis. Item non fraudatur dispensatio, si hæres, vel legataria instituta sit, illa inscia, & post



initum matrimonium peruenit hæreditas, vel legatum, *nu. 27. & 28.*

6. 4. Causa est conseruatio diuitiarum in eadem cognatione, *ibid. nu. 30.* causa est illustris familiæ conseruatio in eodem sanguine, *nu. 31.* 6. causa est excellentia meritorum siue dispensationem petentis, siue eius, cui petitur, vt si strenuè pugnavit contra infideles, *ibid. nu. 32.*

7. 7. Causa est proles habita ex consanguinea, quando bonâ fide suscepta est, scilicet per matrimonium putatiuum verum, *ibid. nu. 33.* Quando causæ singulæ non sufficiunt, multæ aggregatæ adiuuant, vt allegare orbitatem à patre, vel parentibus, *nu. 34.* Et quando gradus est remotus, sufficit absque causa copiosior pecuniaria compositio ad sumptus publicos, *ib. n. 13.*

8 Causæ sufficientes ad relaxanda iuramenta in solum Dei honorem facta, sufficiunt ad similibus votorum dispensationem, *lib. 7. disp. 20. nu. 1.* Item causæ sufficientes ad dispensationem aliorum votorum, erunt etiam sufficientes ad dispensandum in votis castitatis, & religionis, habentes proportionem illis debitam, *ibid. nu. 2.*

9 Ad dispensandum in voto requiritur causa illius executioni obstans. In commutatione verò sufficit quæcunque occasio. Vnde nõ est causa iusta, vt dispenseretur in voto, conferre magnam pecuniæ quantitatem, nulla existente



stante causâ obstante, tamen, vt commutetur  
votum, sufficit, *lib. 8. disp. 20. nu. 3. 4. 5. & 6.*

10 Causa obstant, vel est ex parte materiæ,  
vel ex parte vouentis, prima ex parte materiæ  
est dubium viri prudentis, an res promissa sit  
facta mala, aut inutilis, aut maius bonum im-  
pediens, & in dispensatione maior bonitas bo-  
ni impediti spectanda est, non tantum in se  
considerata, sed etiam quatenus obligat ex  
voto. Tamen in commutatione sufficit bonû,  
in quod cõmutatur, vt sit melius, vel eque bo-  
num tantum in se consideratum. Et item in di-  
spensatione non requiritur certitudo suffici-  
tiæ causæ. 2. causa est dubium, an quis voue-  
rit, vel an votum obliget, ob materiæ, vel ani-  
mi se obligandi defectum, *lib. 8. disp. 20. à nu.  
7. vsque ad 11.*

11 Causa sufficiens ad dispensandum ex  
parte vouentis est, quando datur facilitas, &  
imprudencia in vouendo deficiente matura  
deliberatione. Item ex causa impubertatis si-  
ne altera possunt dispensari vota puerorum  
ante pubertatē emissa. Itē metus nō incussus  
ad extorquendum votum excludens maturā  
deliberationem: secus, si non excludat matu-  
ram deliberationem. Item quando metus est  
iniustè incussus ad extorquendum votum, li-  
cèt non cadens in virum constantem: nec mi-  
nuens maturam deliberationem. Item error  
circa causam voti impulsuam. Item est causa  
sufficiens periculum transgrediendi votum,  
C 3 ortum



ortum ex ipsius vouentis statu, ut si coniugatus habeat votum castitatis, ut petat debitum tantum. Item maxima implendi voti difficultas, licet procedat ex prauo habitu vouentis, nulla existente spe emendationis; secus si existat. Item utilitas priuata vouentis. Item in voto non ludendi est causa sufficiens, tentatio exponens vouentem assidue transgressioni voti; secus si non adsit, nisi vehemens desiderium ludendi. Item difficultas magna superueniens casu, quo non sit talis, ut voti obligationem extinguat. Item quando vouens magnis scrupulis vexatur. Item necessitas boni communis dispensandi in voto castitatis, aut religionis, etiam ex malitia proueniens. Secus dicendum de necessitate conseruandæ progeniei alicuius nobilissimi ducatus, nisi admixta aliqua commutatione. Item est iusta causa dispensandi in voto simplici castitatis morbus, cui aetibus venereis solis succurri potest admixtâ aliquâ commutatione; secus de voto solemnî. Item morbus continuus desperatâ salute est iusta causa respectu voti religionis, *lib. 8. disp. 20. à nu. 12. vsque ad 26.* Item maior causa desideratur ad dispensandum in voto, quàm in lege, cæteris paribus, *l. 8. disp. 18. nu. 4.*

12. Causa insufficientis ad dispensandû sufficit admixta aliqua commutatione, & minor sufficit ad dispensandum in voto pœnali, quàm in absoluto. Item quando adsunt iuramentum, & votum simul, maior desideratur causa



causa ad dispensandum; non verò ad commu-  
tandum. Item causa sufficiens ad dispensan-  
dum in voto non petendæ dispensationis est  
illa, quæ est talis ad dispensandum in voto,  
quando eadem causa reperitur ex utroque vo-  
to. Item multò minor causa requiritur ad dis-  
pensandum, ut differatur executio voti, quam  
in ipso voto, *lib. 8. disp. 20. à n. 28. vsque ad 32.*

13 In Principe dispensante præsumitur cau-  
sa, si dispensat motu proprio, & non ad instan-  
tiam partis in iure humano. Secus si dispen-  
set ad instantiam partis in iure diuino; vel natu-  
rali. In foro tamen conscientie semper præsu-  
mitur causa iusta, dū defectus causæ non con-  
stat subdito. Item semper credendum est infe-  
riori prælato dicenti se ex iusta causa dispen-  
sasse, *lib. 8. disp. 17. nu. 14. 15. & 16.*

14 Non est necessarium, ut verificetur cau-  
sa tempore, quo mittitur Romam ad obtinen-  
dam dispensationem; secus dicendum de tem-  
pore, quo conceditur dispensatio Romæ, vel  
tempore executionis ordinarij, quamuis ve-  
ra sit tempore præcedenti, vel subsequenti, *lib. 8. disp. 30. nu. 2. 4. & 15.*

15 Causa impulsiva dispensationis cessan-  
te, non cessat dispensatio. Idem dicendum de  
finali non omnino cessante; & in dubio an ces-  
sarit omninò iudicanda dispensatio valida, *lib. 8. disp. 30. nu. 7. 8. & 9.*

16 Dispensatio deducta ad ultimatū effectum  
non cessat cessante causa finali, quando reuo-



cari, aut commodè diuidi non potest. Secus, quando cessat veritas causæ, antequàm Ordinarius dispenset, quando ad vltimatum effectum non est deducta, vel si deducta est, is est commodè diuisibilis, *lib. 8. disp. 30. nu. 10. 21. §. 12.*

17 Dispensatio extinguitur cessante omninò causâ finali post dispensationem Vicarij, vel confessoris: sic omninò perfecta in se, quando nondum sortita est suum effectum: vel si cœpit sortiri, est commodè diuisibilis. Secus dicendum, si tempore medio inter confessionem Pontificis, & executionem Ordinarij, deficiat veritas causæ, cum sit vera vtroque tempore, vel quando Ordinarius dispensauit, & dispensatio non deducta ad effectum cessante causâ, si redeat iterum, *l. 8. disp. 30. n. 14. 16. §. 17.*

18 Causa finalis, quoad inducendam subreptionem in rescriptis gratiæ, vel iustitiæ, est illa, quæ, si non existit, Princeps gratiam concedere minimè vult, vel quando ei significatur, denegat petita. Impulsiva est illa, quæ falsò expressa Principem mouet ad facilius concedendum petita: vel si vera est, & ea nõ taceretur, moueret ad difficilius concedendum: at reuera profus cõcederet gratiam in vtroque euentu, *lib. 8. disp. 21. nu. 8.* Et in dubio præsumitur impulsiva, *ibid. nu. 20.*

*Cautio.*

1 Nomine cautionis absque alia additione comprehenditur simplex cautio cum bonorũ hypo-

hypo-